

22.62x35.49	1/2	עמוד 6	המגזין	מעריב	15/04/2018	63121620-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

יום הקוממיות או יום העצמאות? איך נראתה ישיבת הכנסת הסוערת שדנה בדרך שבה יצוין יום הקמת המדינה • אריק בנדר | 06

שיחת היום

האם לכנות את יום השנה להקמת המדינה "יום העצמאות" או "יום הקוממיות", מתי לציין אותו - בתאריך הלועזי או העברי, ואילו תכנים לצקת לתוכו? • אריק בנדר שב לישיבת הכנסת הסוערת שבה נקבעו הפרטים הריי-הגורל, וגילה שהיא עשויה להכניס את סערת הנאומים של מירי רגב לכיס הקטן

ה

רבה לפני שפרצה סערת הנאומים בטקס הדלקת המשואות בשנת ה'70 למדינה, התנהל בכנסת ישראל הראשונה, אז במשכנה הזמני בתל אביב, ויכוח ער סביב השאלה מתי יש לציין את יום הקמת המדינה, איך ייקרא היום שבו יציינו בישראל וכתפוצות את עצמאותנו המתחדשת, ואיזה תכנים וסמלים ייצקו לתוכו.

תחילה החליטו ביולי 1948 קברניטי המדינה הצעירה, לקבוע את כ' בתמוז, יום פטירתו של חוזה המדינה בנימין זאב הרצל, כ"יום המדינה", שבו יציין הקשר האמיץ בין חוזה הרצל על מדינת היהודים לבין התגשמותו במדינת ישראל. בתקופת המנדט שימש יום פטירתו של הרצל כנקודת השיא של פעילות החינוך הציוני וגיוס דעת הקהל למען הציונות.

אלא שכ' בתמוז, שבו צוין גם יום הקמת צה"ל, נחוג פעמיים בלבד, ב-1948 וב-1949, ולאחר מכן פינה את מקר מו "יום הקוממיות", שצוין בה' באייר. ההחלטה להעדיף את ה' באייר על פני כ' בתמוז התקבלה בממשלה במרץ 1949. הממשלה אף הגישה לכנסת הצעת חוק בנושא זה. ה' באייר הועדף כמועד שבו יציינו את יום השנה להקמת המדינה, משום שביום זה בשנת תש"ח, 14 במאי 1948, כשמונה שעות לפני סיום המנדט הבריטי, הכריז דוד בן-גוריון על הקמת מדינת ישראל, ונחתמה מגילת העצמאות.

פסיעה ראשונה

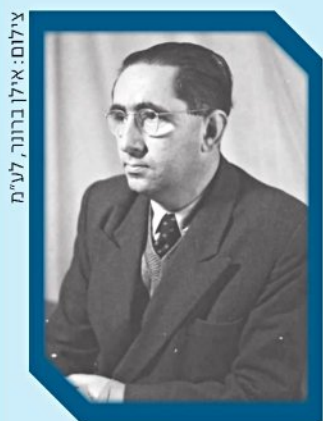
הצעת החוק שקידשה את ה' באייר נקרא "חוק יום הקוממיות", אולם כשהיא הובאה לאישור הכנסת, הציע ח"כ אברהם אלמליח מרשימת הספרדים לשנות את השם ל"יום העצמאות", ולו כנראה מגייה זכות היוצרים על שם זה. אלא שכפי שנראה בהמשך, הוא לא היה היחיד שהיה לו רעיון כיצד לקרוא ליום המתהווה. הדיון בסוגיית "חוק יום הקוממיות" התקיים במליאת הכנסת ב-11 באפריל

1949, בניהולו של ח"כ נחום ניר-רפאלי קס. כבר בפתח הדיון אמר ח"כ אלמליח, שרבים מכירים אותו יותר בזכות היותו מחבר מילון עברי-צרפתי: "אני מציע דבר פשוט: במקום 'יום הקוממיות' לקרוא לזה 'יום העצמאות'".

לח"כ יעקב גיל (ליפשיץ), חבר בסייעת הציונים הכלליים, הייתה הצעה שונה: "כנסת נכבדה, אני רוצה להציע שינוי שם - ייקרא החג לא 'יום הקוממיות', אלא 'יום המדינה'. המילה 'קוממיות' היא מליצה מופשטת, בלתי ברורה", הסביר. "גם בגולה הייתה לנו קוממיות, הן זו שהתבטאה בגבורה פסיבית על קידוש השם והן זו שהתבטאה בגבורה אקטיבית כמו הגבורה במבצע יורק (טבח ביהודי העיר יורק באנגליה במרץ 1190 - א"ב) או בטולצ'ין (פוגרום שבוצע ביהודים בתקופת מלחמת האזרחים ברוסיה - א"ב) ובמקומות אחרים. אך המדינה הייתה חסרה לנו בגולה, ואת זאת השגנו בימינו. ולכן, הנס, הפלא, הזיכרון לדורות הוא בהכרות המדינה". בהמשך, לעניין הוויכוח על שם החג, אמר שר החינוך והתרבות זלמן שזר: "הבה נקבל את החלטת הממשלה לקרוא לחג יום הקוממיות. קוממיות היא מילה נאה מאוד. היא נקבעה עוד ביוריליכנו קרימיות לארצנו, ואין הכוונה לקוממיות זו שבטולצ'ין. חג זה הוא מוסד פנימי של חירות ועצמאות, ועל כן נשמור על מקרמו של חג זה ועל שם זה בציונו, ברוחו - במערכת חגי ישראל".

ח"כ אסתר רזיאל-נאור (חרות) הציעה רפה מצדה להצעה לכנות את שם החג "יום העצמאות" והסבירה: "זהו שם הרבה יותר פשוט. אולי לא כל כך חגיגי, אבל דווקא משום כך הוא טוב. אנחנו לא השגנו ואסור שייווצר הרושם שכבר השגנו הכל וכבר שבעה נפשנו. בספר 'שמשון', שנכתב על ידי ראש בית ד' זאב ז'בוטינסקי, כתוב: 'אכל אדם עד אשר יישאר הרעב הזה. הרעב לחג, הרעב לניצחון ולהישג. הרעב לקוממיות עברית. טרם נחלנו את הניצחון ויש להעלות את ירושלים על ראש שמחתנו ובכל שמחתנו. גם את מחצית הדרך או את הפסיעה הראשונה יש לקרוא בשמה המ"

+
ח"כ אידוב כהן (בתמונה) מהמפלגה הפרוגרסיבית יצא נגד הכוונה להכריז על יום העצמאות כעל יום 15 במאי ואמר: "400 מיליון סינים ו-300 מיליון הודים ועוד רבבות מיליונים מבני עמים מוסלמים ואחרים אינם יודעים את 15 במאי. ואני מתפלא על האוריינטציה המערבית הזאת"

צילום: אילון ברוך, לע"מ

רויק: פסיעה ראשונה". גם ח"כ ישראל רוקח, נציג הציונים הכלליים, תמך בשם "יום העצמאות": "אני מציע לשנות את שם החג מקוממיות לעצמאות", אמר.

ח"כ אידוב כהן מהמפלגה הפרוגרסיבית תרם אף הוא לדיון כשאמר: "לא אכחיש שהשם המוצע 'יום הקוממיות' אינו מספק אותי סיפוק מלא. איני יודע משום מה לומר דווקא 'יום המדינה'. אני מבין שיש רצון לחדש משהו מקורי, אבל הדבר המקורי ביותר שנפל בישראל זוהי דווקא המילה הנדרשה 'מדינה'".

ח"כ בן-ציון דינבורג (לימים דינור) ממפא"י ניסה לכוון את הדיון לנושא התכנים של החג, והציע שתוקם ועדה מיוחדת בכנסת לקבוע את "צורת החגים". "אני רוצה להגיד כיצד אני מתאר את החג הזה", אמר. "אני סובר שהג זה הוא חג החירות. חג שחרור של קוממיות. דברים אלה קיימים כבר ביסודות של חג הפסח וחג החנוכה. החג הזה צריך להיות כאחד החגים המקודשים בישראל. ראשית כל שבתון - ביטול מלא וחג בבית. יש לקבוע בחג זה מנהג של סעודות משותפות. החוק צריך לקבוע שבחג זה לא זו בלבד שבכל בית מתקיימת סעודת, אלא כמו בחג הפסח מתאספות משפחות: משפחות וסועדות ביחד. על ידי הגיגה משותפת באים לידי ביטוי רגשות האחוה, הידידות והקשר הלאומי. אותם רגשות האחוה והידידות שהיו הכוח המניע במלחמת ישראל לעצמאות יש לפתחם ולטפחם".

עוד הציע לקבוע בחוק שביום העצמאות יש להדליק אורות רבים ולהכניס

25.53x33.05	2/2	7 עמוד	המגזין	מעריב	15/04/2018	63121621-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790						

צילומים באדיבות ארכיון משרד הביטחון

"החג הזה צריך להיות כאחד החגים המקודשים בישראל".
תושבי תל אביב ממתניים למצעד שלא צעד במסגרת
חגיגות יום העצמאות הראשון, 1949

▶ לונרנה מגיעה
זכות היוצרים
על השם "יום
העצמאות". ח"כ
אלמליח
צילום: אתר
הכנסת

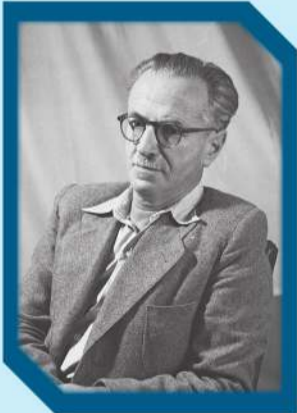
▶ "יום העצמאות
הוא שם הרבה
יותר פשוט".
ח"כ רזיאל-נאור
צילום:
טדי בראונר, לע"מ

▶ "גם בארצות
הברית
נקרא החג
'אינדיפנדנס'".
ח"כ רוקח
צילום:
פריץ כהן, לע"מ

▶ הציע כי יום
העצמאות יצוין
בתאריך הלועזי.
ח"כ אידלסון
צילום:
טדי בראונר, לע"מ

▶ "גם בגולה
הייתה לנו
קוממיות". ח"כ
גיל (ליפשיץ)
צילום: אתר
הכנסת

+
**ח"כ בן-ציון
דינבורג
(בתמונה) ממפא"י
הציע שתוקם ועדה
מיוחדת בכנסת לקבוע
את "צורת החגים".
לא זו בלבד שבחג זה
מתקיימת סעודה, אלא
כמו בחג הפסח
מתאספות משפחות
וסועדות ביחד", אמר.
"על ידי כך יבוא לידי
ביטוי האחוזה והקשר
הלאומי"**

צילום: פריץ כהן, לע"מ

גם מנהג של פרחים וירקות, שעמם ביום
החג יש לקשט את הבתים והחוצות.

יום ולא חג

בהמשך הישיבה התלהטו הרוחות במי
ליאה בשעה שח"כ ישראל אידלסון (כרי
יהודה) ממפ"ם הציע בשמו ובשם ח"כ לור
ביאניקר (הוא פנחס לבון) כי בחוק ייקבע
ש"יום העצמאות" או "יום הקוממיות"
יצוין מדי שנה בתאריך הלועזי של 15
במאי במקום בתאריך העברי של ה' באייר.
"יש בכלל צורך לעקור את הלעז מתור
כנו, גם בשם העברי, גם בתאריך העב'
רי, ומשום כך לחוג את יום המדינה העב'
רית לפי תאריך לא יהודי הרי זוהי מצווה
הבאה בעבירה", אמר ח"כ גיל (ליפשיץ)
בתגובה.

ח"כ דוד צבי פנקס מהחזית הדתית
המאוחדת אמר כי הצטער לשמוע על
ההצעה "לקבוע את החג על פי הלוח הג'
רגוריאני ולא על פי הלוח העברי. אינני
יודע אם החברים האלה הושפעו מן הזרות
של השמות הלועזיים שאנו עוד שומעים
אותה ולא שינום לעבריים, ולכן רוצים
לקבוע את החג הזה לפי תאריך נוכרי".
גם ח"כ כהן יצא נגד הכוונה להכריז על
יום העצמאות כעל יום 15 במאי ואמר:
"400 מיליון סינים ו-300 מיליון הודים
ועוד רבבות מיליונים מבני עמים מוס'
למים ואחרים אינם יודעים את 15 במאי,
ואני מתפלל על האוריינטציה המער'
בית הזאת של החבר אידלסון. מכל מקום
אפשר אולי להתפשר איתו ולהציע לו
שני חגים. אחד זיכרון ליציאת הבריטים,

ואותו נוכל לקבוע ב-15 במאי, ואילו את
העצמאות שלנו נחוג בה' באייר".

"ברצוני להגיד לח"כ אידלסון, שמי
ציע לחוג את החג במאי, שאני משתייך
לכיוון המערבי", אמר מצדו ח"כ רוקח.
"בארצות הברית נקרא החג 'אינדיפנד'
נס', ואני מציע לקרוא לחג שלנו בשם זה,
אלא בעברית".

שר המשטרה בכור שטרית מיהר לה'
רגיע את הרוחות ואמר כי שאלת התא'
ריך נידונה בכובד ראש ממשלה, והוחלט
שהחג ייקבע לפי התאריך העברי: "לא
ייתכן שאחרי 1,800 או יותר שנות גלות
לאחר שהגענו לגאולה ויצאנו משעבוד
נבוא לקבוע חג לפי תאריך שאינו עברי.
כל הנוצרים שחיו בארץ במשך 30 שנות
המנדט ביקרו את הרב הראשי בדיוק בחג
הפסח לפי התאריך העברי ולא התבלבלו
כל עיקר".

בתום הדיון הוחלט להעביר את ההכר'
עות בנושא שם החג ותאריך החג לוועדת
הכנסת, כדי שתחליט איזו ועדה תטפל
בנושא, או להקים ועדת אד הוק לכך.

למחרת, בשמונה וחצי בבוקר, התכנ'
סה ועדת הכנסת. תחילה עלתה להצב'
עה השאלה אם מדובר ב"יום" או ב"חג".
עצמאות. עשרה חברי כנסת תמכו בה'
צעה "יום", ואיש לא תמך בהצעה "חג".
אחר כך, בגלל קוצר הזמן, החליטו בווע'
דת הכנסת להכריע בעצמם בשאלה הק'
רדינלית - "יום עצמאות" או "יום הקו'
ממיות". שמונה חברי כנסת הצביעו בעד
"יום העצמאות", וכך הוא השתמר עד
עצם היום הזה. לעומתם, תמכו חמישה
ח"כים בכינוי "יום הקוממיות". ●